YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO
9 päivänä marraskuuta 1995 *

Asiassa C-91/94,

jonka Tribunal de grande instance de Paris on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

Thierry Tranchant

ja

vahingonkorvausperusteisesti **Téléphone Store SARL**

ennakkoratkaisun kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun komission direktiivin 88/301/ETY (EYVL L 131, s. 73) tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN,

toimien kokoonpanossa: presidentti G. C. Rodríguez Iglesias, jaostojen puheenjohtajat D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet ja G. Hirsch (esittelevä tuomari), tuomarit F. A. Schockweiler, J. C. Moitinho de Almeida, P. J. G. Kapteyn, C. Gulmann, J. L. Murray, P. Jann ja H. Ragnemalm,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

julkisasiamies: G. Tesauro,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies D. Louterman-Hubeau,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

— pääasian asianomistajat Syndicat des industries de télécommunication (SIT) ja Syndicat des industries du matériel professionel électronique et radioélectrique (SPER), edustajanaan asianajaja Jeanne Champigneulle Mihailov, Pariisi,

— pääasian vastaaja Thierry Tranchant ja vahingonkorvausperusteinen vastaaja Téléphone Store, edustajanaan asianajaja Charly Bensard, Pariisi,

— Ranskan hallitus, asiamiehinään ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston osastopäällikköJean-Marc Belorgey ja ulkoasiainministeriön oikeudellisen osaston apulaisjohtaja Catherine de Salins,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamies Francisco Enrique Gonzàlez Díaz ja oikeudellisen yksikön palveluksessa oleva kansallinen virkamies Jean-Francis Pasquier,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan pääasian vastaajan ja vahingonkorvausperusteisen vastaajan, edustajanaan asianajaja Laurent Salem, Pariisi, pääasian asianomistajien, edustajanaan asianajaja Jeanne Champigneulle Mihailov, Pariisi, Ranskan hallituksen, asiamiehenään Jean-Marc Belorgey, avustajanaan posti- ja televiestintäministeriön yleisen osaston teknisistä asioista vastaava apulaisjohtaja Jean-Marc Chaduc, ja komission, asiamie-

hinään Francisco Enrique González Díaz ja Jean-Francis Pasquier, 29.3.1995 pidetyssä käsittelyssä esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.6.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal de grande instance de Paris on esittänyt 28.2.1994 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 16.3.1994, EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti ennakkoratkaisukysymyksen kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun komission direktiivin 88/301/ETY (EYVL L 131, s. 73) tulkinnasta sen ratkaisemiseksi, ovatko Ranskan telepäätelaitteiden tyyppihyväksyntämenettelyä koskevat säännökset sopusoinnussa tämän direktiivin kanssa.

2 Tämä kysymys on esitetty rikosoikeudenkäynnissä, jossa Thierry Tranchantia syytetään siitä, että hän oli mainostanut marraskuusta 1992 helmikuuhun 1993 sellaisia langattomia puhelimia, puhelinvastaajia ja telefax-laitteita, joille ei oltu haettu etukäteen posti- ja televiestintäministeriön tyyppihyväksyntää; posti- ja televiestinnästä annetun lain L. 34-9 ja L. 39-3 pykälässä, sellaisina kuin ne ovat muutettuina 29.12.1990 annetulla lailla nro 90-1170 (JOFR, s. 16439, jäljempänä ranskalainen laki) on säädetty rikosoikeudellisia seuraamuksia tyyppihyväksynnän hankkimista koskevan velvoitteen rikkomisesta.

3 Edellä mainitun lain L. 34-9 pykälän mukaisesti yleiseen televerkkoon kytkettäviksi tarkoitettuja päätelaitteita voidaan valmistaa sisämarkkinoille, tuoda käytettäviksi Euroopan yhteisöjen ulkopuolisista maista, pitää hallussa myyntiä varten, tarjota myytäviksi, jaella maksutta tai maksua vastaan, kytkeä yleiseen televerkkoon tai mainostaa ainoastaan, mikäli niille on myönnetty etukäteen posti- ja televiestintäministeriön tyyppihyväksyntä. Tyyppihyväksynnän tarkoituksena on varmistaa yleisen edun mukaisesti edellä mainitun lain L. 32-12 pykälässä säädettyjen välttämättömien vaatimusten noudattaminen, eli käyttäjien ja telelaitoksen työntekijöiden turvallisuus, verkkojen suojaus ja tarvittaessa radiotaajuuksien asianmukainen käyttö samoin kuin perustelluissa tapauksissa palveluiden ja päätelaitteiden yhteentoimivuus ja tietosuoja. Lain L. 39-3 pykälässä säädetään rangaistus L. 34-9 pykälässä tarkoitetusta kielletystä mainonnasta.

4 Telepäätelaitteiden tyyppihyväksynnästä, niiden liittämisen edellytyksistä ja asentajien hyväksymisestä 4.2.1992 annetussa asetuksessa nro 92-116 (JOFR, s. 1915) säädetään tyyppihyväksyntämenettelyä koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

5 Tämän asetuksen mukaisesti on kaksi mahdollisuutta hankkia tyyppihyväksyntä; tyyppitarkastus ja todistusmenettely. Kuitenkin vain ensimmäisessä tyyppihyväksyntämenettelyssä, josta on kyse pääasiassa, edellytetään testauslaboratorioiden mukanaoloa.

6 Tässä menettelyssä hakijan on asetuksen mukaisesti toimitettava yleisestä sääntelystä vastaavalle osastolle tyyppihyväksyntää koskevan hakemuksen kohteena olevaan tuotteeseen liittyvistä tiedoista ja asiakirjoista koostuva asiakirjavihko. Tähän

asiakirjavihkoon voidaan liittää tarvittaessa Ranskan tai muun jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen nimeämän laboratorion antamat testaustulokset.

7 Tällaisten tulosten puuttuessa hakijaa pyydetään esittämään tuotetta esittävä mallikappale jossakin testauksia varten nimetyistä laboratorioista sen tutkimiseksi, vastaako tuote välttämättömiä edellytyksiä. Jos testin tulokset ovat myönteiset, yleisestä sääntelystä vastaava osasto antaa testaustodistuksen, ja saatuaan hakijalta sitoumuksen valmistaa tai pitää kaupan vain tämän todistuksen kanssa yhdenmukaisia tuotteita, se antaa tyyppihyväksynnän. Jos testaustulokset ovat kielteiset, todistusta ei anneta, vaan viranomainen tekee perustellun hylkäävän päätöksen, joka annetaan hakijalle tiedoksi.

8 Ennakkoratkaisupyyntöä koskevasta päätöksestä käy ilmi, että Laboratoire d'essai et d'agrément (tyyppihyväksyntä- ja testauslaboratorio, jäljempänä LEA) on ainoa laboratorio, jolla on oikeus testata Ranskassa muita kuin turvallisuutta koskevia päätelaitteisiin soveltuvia välttämättömiä vaatimuksia (Ranskan viranomaisten päätökset 2.4.1990, 3.6.1992 ja 27.10.1992). LEA on Centre national d'études des télécommunications (CNET)-nimisen tiedekeskuksen osa, ja tämä järjestö on puolestaan osa France Télécomia, jonka tehtävänä on yleisen televerkon hyödyntäminen ja päätelaitteiden markkinointi.

9 Lisäksi on todettava, että Ranskan hallitus on nimennyt LEA:n telepäätelaitteita ja niiden vaatimustenmukaisuuden vastavuoroista tunnustamista koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentämisestä 29 päivänä huhtikuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/263/ETY (EYVL L 128, s. 1) 9 artiklassa säädettyihin menettelyihin liittyvien testausten toteuttamiseksi. Komissiolle ilmoitettiin tästä nimeämisestä saman direktiivin 10 artiklan 2 kohdan mukaisesti.

10 Tranchant on väittänyt kansallisessa tuomioistuimessa, että se seikka, että LEA ei ole riippumaton puhelimia markkinoivasta France Télécomista, on vastoin direktiivin 88/301 6 artiklaa ja ettei ranskalaisessa laissa säädettyjä rangaistusseuraamuksia voida sen vuoksi soveltaa.

11 Direktiivin 88/301 6 artiklassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä heinäkuuta 1989 alkaen vastuu 5 artiklassa tarkoitettujen eritelmien laatimisesta, niiden soveltamisen valvonnasta ja tyyppihyväksyntien antamisesta on telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista julkisista ja yksityisistä yrityksistä riippumattomalla yksiköllä."

12 Edellä esitetyn perusteella Tribunal de grande instance de Paris päätti lykätä ratkaisun antamista ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko kansallinen lainsäädäntö ristiriidassa 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun direktiivin 88/301/ETY 6 artiklan kanssa, kun tässä lainsäädännössä kielletään rangaistuksen uhalla taloudellisia toimijoita valmistamasta, tuomasta, pitämästä hallussa myyntiä varten, tarjoamasta myytäviksi tai jakelemasta tai mainostamasta telepäätelaitteita, jos nämä toimijat eivät voi esittää tyyppihyväksyntää tai muuta vastaavaa asiakirjaa sen osoittamiseksi, että nämä laitteet täyttävät tietyt välttämättömät, erityisesti käyttäjien turvallisuutta ja verkkojen moitteetonta toimintaa koskevat edellytykset, jos ei ole varmistettu, että ne testauslaboratoriot, joiden tehtävänä on valvoa tyyppihyväksyntämenettelyssä teknisesti päätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta, ovat riippumattomia televiestintäalalla tavaroita tai palveluja tarjoavista toimijoista?"

13 Ranskan hallitus huomauttaa erityisesti, että "eritelmien soveltamisen valvonta" kuuluu Ranskassa posti- ja televiestintäministeriön yleisestä sääntelystä vastaavan osaston vastuualueeseen ja että LEA:n tehtävänä on ainoastaan tarkkailu ja määrättyjen toimenpiteiden tekeminen ja tulosten merkitseminen selvitykseen sellaisinaan. Tällainen tuloksista tehty selvitys on Ranskan hallituksen mukaan vain eräs niistä seikoista, tässä tapauksessa tekninen seikka, joiden perusteella viranomainen antaa tyyppihyväksyntää edeltävän tutkimustodistuksen.

14 Pääasian asianomistajat täsmentävät, että testaus on tutkimus eli määrätyssä menettelyssä tehty tekninen toimenpide, kun taas arviointi on tarkastus eli hallinnollinen toimenpide, joka tehdään vertaamalla testaustuloksia ja välttämättömiä vaatimuksia toisiinsa.

15 Komissio esittää erityisesti, että teknisten eritelmien valvontaan kuuluu tutkia laboratoriokokein ja testauksin ovatko päätelaitteet, joille tyyppihyväksyntää on haettu, näiden eritelmien mukaisia. Tyyppihyväksyntä liittyy komission mukaan läheisesti tämän tarkastuksen tulokseen. Missään tapauksessa laboratorion tehtävää ei voida komission mukaan pitää toissijaisena.

16 Komissio toteaa, että pidentämällä kokeiden kestoa LEA:lla on mahdollisuus viivyttää julkisen telelaiteyhtiön markkinoimien laitteiden kanssa kilpailevien laitteiden markkinoille pääsyä ja että jos tulokset ovat kielteiset, on vaikeata riitauttaa käytettyjä tutkimustapoja tai näiden tulosten luotettavuutta, koska Ranskassa ei ole muita valtuutettuja laboratorioita, joita voitaisiin pyytää antamaan asiantuntijalausunto.

17 On muistutettava, että direktiivin 88/301 yhdeksännessä perustelukappaleessa todetaan, että jotta voidaan varmistaa, että teknisiä eritelmiä ja tyyppihyväksyntä-

menettelyjä sovelletaan avoimesti, puolueettomasti ja syrjintää harjoittamatta, tällaisten sääntöjen laatiminen ja valvonta tulisi antaa kyseisten markkinoiden kilpailijoista riippumattomien yksiköiden tehtäväksi.

18 Asiassa C-202/88, Ranska vastaan komissio, 19.3.1991 annetussa tuomiossa (Kok. 1991, s. I-1223, 51 kohta) yhteisöjen tuomioistuin totesi lisäksi, että perustamissopimuksen mukainen vääristymätön kilpailu voidaan taata ainoastaan varmistamalla yhtäläiset mahdollisuudet taloudellisten toimijoiden välillä. Yhteisöjen tuomioistuin tuli siihen tulokseen (52 kohta), että tehokkaan kilpailun ylläpitäminen ja avoimuuden varmistaminen edellyttävät, että vastuu teknisten eritelmien laatimisesta, niiden soveltamisen valvomisesta ja tyyppihyväksyntien antamisesta on telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista julkisista ja yksityisistä yrityksistä riippumattomalla yksiköllä (ks. myös asia C-18/88, GB-Inno-BM, tuomio 13.12.1991, Kok. 1991, s. I-5941, 26 kohta).

19 Direktiivin 88/301 6 artiklassa säädetyn riippumattomuutta koskevan edellytyksen tavoitteena on sulkea pois eturistiriidan mahdollisuus teknisten eritelmien laatimisesta, niiden soveltamisen valvonnasta ja tyyppihyväksyntien antamisesta vastaavan viranomaisen ja televiestintäalan tavaroita tai palveluja tarjoavien yritysten väliltä.

20 On selvää, että julkisen viranomaisen harjoittama teknisten eritelmien soveltamisen valvonta perustuu Ranskan lainsäädännön mukaan testaustuloksiin. Nämä tulokset liittyvät läheisesti menettelyyn, jossa arvioidaan päätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta teknisten eritelmien kanssa.

21 Samoin on selvää, että testaukset tekee taloudelliseen toimijaan, tässä tapauksessa telepäätelaitteita markkinoivaan France Télécomiin, sidossuhteessa oleva laborato-

rio. LEA:n johtaja on lisäksi France Télécomin edustaja, kuten Ranskan hallitus on myöntänyt suullisessa käsittelyssä.

22 Edellä esitetyn vuoksi LEA:n kaltaista laboratoriota ei voida pitää direktiivin 88/301 6 artiklassa tarkoitetulla tavalla riippumattomana. Tämän vuoksi LEA:n mukanaolo tyyppihyväksyntämenettelyssä ei ole sopusoinnussa tämän säännöksen kanssa.

23 Tätä johtopäätöstä ei muuta Ranskan hallituksen ja asianomistajien esittämä väite, jonka mukaan edellä mainitussa neuvoston direktiivissä 91/263 täsmennetään testauslaboratorioiden osalta direktiivin 88/301 6 artiklassa säädetyt riippumattomuusperiaatteen soveltamisen edellytykset. Ranskan hallituksen ja asianomistajien mukaan LEA täyttää puolueettomuutta ja riippumattomuutta koskevat Euroopan yhteisen standardointikomitean (CEN/Cenelec) standardissa EN-45001 määritetyt testauslaboratorioiden toimintaa koskevat yleiset edellytykset, joiden noudattamista edellytetään direktiivissä 91/263.

24 Kuten komissio on todennut, neuvoston direktiivin 91/263 tavoite on erilainen kuin komission direktiivin 88/301. Neuvoston direktiivin tarkoituksena on välttää menettelyiden toistamista silloin, kun tyyppihyväksyntä on jo myönnetty jossakin jäsenvaltiossa, ja helpottaa tyyppihyväksyntien vastavuoroista tunnustamista määrittämällä yhteiset tekniset eritelmät, kun taas komission direktiivin tarkoituksena on estää kilpailua rajoittavat seuraukset, joita voisi aiheutua siitä, että tyyppihyväksyntään liittyvistä tyypinmukaisuutta koskevista testauksista vastaava yksikkö olisi puolueellinen. Lisäksi myöhempää direktiiviä, jolla on eri tavoite, ei voida ottaa huomioon tulkittaessa komission direktiivin 88/301 6 artiklaa.

25 Edellä esitetyn perusteella on vastattava, että direktiivin 88/301 6 artiklaa on tulkittava siten, että kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa tämän artiklan kanssa, jos tässä lainsäädännössä kielletään rangaistuksen uhalla taloudellisia toimijoita valmistamasta, tuomasta, pitämästä hallussa myyntiä varten, myymästä, jakelemasta tai mainostamasta telepäätelaitteita, jos ne eivät voi esittää tyyppihyväksyntää tai muuta vastaavanlaisena pidettyä asiakirjaa sen osoittamiseksi, että nämä laitteet täyttävät tietyt välttämättömät, erityisesti käyttäjien turvallisuutta ja verkkojen moitteetonta toimintaa koskevat edellytykset, jos ei ole varmistettu, että ne testauslaboratoriot, joiden tehtävänä on valvoa teknisesti päätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta teknisten eritelmien kanssa, ovat riippumattomia telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista toimijoista.

Oikeudenkäyntikulut

26 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Ranskan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Tribunal de grande instance de Paris'n 28.2.1994 esittämät kysymykset seuraavasti:

Kilpailusta telepäätelaitemarkkinoilla 16 päivänä toukokuuta 1988 annetun komission direktiivin 88/301/ETY 6 artiklaa on tulkittava siten, että kansalli-

nen lainsäädäntö on ristiriidassa tämän artiklan kanssa, kun tässä lainsäädännössä kielletään rangaistuksen uhalla taloudellisia toimijoita valmistamasta, tuomasta, pitämästä hallussa myyntiä varten, myymästä, jakelemasta tai mainostamasta telepäätelaitteita jos ne eivät voi esittää tyyppihyväksyntää tai muuta vastaavaa asiakirjaa sen osoittamiseksi, että nämä laitteet täyttävät tietyt välttämättömät, erityisesti käyttäjien turvallisuutta ja verkkojen moitteetonta toimintaa koskevat edellytykset, jos ei ole varmistettu, että ne testauslaboratoriot, joiden tehtävänä on valvoa teknisesti päätelaitteiden vaatimustenmukaisuutta teknisten eritelmien kanssa, ovat riippumattomia telealalla tavaroita tai palveluja tarjoavista toimijoista.

Rodríguez Iglesias Edward Puissochet

Hirsch Schockweiler Moitinho de Almeida

Kapteyn Gulmann Murray

Jann Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 9 päivänä marraskuuta 1995.

R. Grass G. C. Rodríguez Iglesias

kirjaaja presidentti